



## SA ONE STRANE MOSTA

Škola u kojoj se održavalo takmičenje iz geografije nalazila se u delu grada u kom još nikad nisam bila. Mi smo stanovali u starom delu, tamo gde su bile samo kuće sa baštom, ako ne računamo crkvu, hotel i nekoliko starih najamnih kuća. Zgrade u nizu sa druge strane reke viđali smo samo leti kada bismo se spustili do obale da se igramo. Ali naše vreme su ipak merili upravo ti nepristupačni monstumi, jer smo kući morali da idemo onda kada bi se u njihovim prozorima pojavila prva svetla. Sa druge strane je i pesak bio mnogo širi, i uvek je mnogo dece galamilo u vodi. Bila su divlja i snažna, nikada nisu išla kući na večeru i nikada nisu spavala.

Veče pre takmičenja i ja sam jedva zaspala. Kada mi je najzad uspelo, onda sam opet sanjala ptice. Ranije smo imali dve zebraste zebe. Ali jednom kada sam se vratila kući kasnije nego što sam obećala, otac me je kaznio tako što ih je pustio da izlete kroz prozor. Posle sam često sanjala da su se vratile. Letele su direktno prema meni kroz zatvoreni prozor i kačile se narandžastim kljunovima na moje očne kapke. Koža mi se od njihove težine sve više istezala i stanjivala, a njihove hladne kandže već su dirale moje usne. Ruke su mi zbog nečega bile nepomične. Bilo me je strah da će mi otkinuti kapke i da se nikad više neću probuditi.

Ujutru sam morala da obučem pionirsku uniformu: plisiranu suknju koja je imala kaiš sa grbom i belu najlonsku košulju. Preko uniforme se nije moglo nositi civilno odelo, zato smo zimi morali da obučemo nešto ispod: majicu, vuneni džemper i tek onda košulju. U ovakvim svečanim prilikama ne samo što smo morali da stavimo crvenu kravatu sa plastičnim prstenom, nego i sve činove i značke. Najgora je bila traka za kosu: gruba brizgana plastika gulila mi je slepoočnice. Nisam imala snage da se protivim kada je majka dodala na to još i dve gumirane bele ruže od tila, zbog kojih sam izgledala kao da su mi izrasla dva roga. Mada one nisu bile deo obavezne opreme.

Obukla sam novi kaput slezove boje, zatim smo krenule. Majka me je vozila u autu, nerado bi me pustila samu na onu stranu. Kada smo prešle preko mosta, slepoočnice su mi pod trakom za kosu počele još snažnije da pulsiraju, a u stomaku kao da mi je bućnula kocka leda. Koliko se iz auta moglo videti, napolju je stvarno egzistirao neki sasvim drugi svet. Sve su zgrade delovale isto, sve same sive prizme, ali između njih su provirivala igrališta obojena u nacionalne boje. Škola u koju smo išle razlikovala se pomalo od ostalih kockastih građevina: bila je žuta, sa velikim prozorima.

Iznutra je izgledala ogromna. Duž hodnika je bilo veoma mnogo čiviluka, tamo su se ostavljali kaputi. I ja sam okačila svoj kaput na slobodnu kuku, zatim pošla da potražim učionicu u koju sam bila raspoređena. Na većini vrata nije ni bilo brojeva, ali kada ih je bilo, ni to nije pomagalo: 71, 14 i 26 su bili jedan pored drugog, a posle njih opet bez broja. Uprkos tome činilo mi se da ostala uniformisana deca idu negde vrlo svesna cilja. Zaustavila

sam jedno od njih i pitala gde je 41, ali ono je samo odmahnilo glavom i požurilo dalje. Pokušala sam još nekoliko puta, ali uzalud. Kako je vreme prolazilo, bilo ih je sve manje na hodniku, a kada sam skrenula iza jednog ugla, primetih da samo još moji koraci odzvanjaju. Počela sam da trčim, u nadi da ću možda u poslednjem trenutku ipak da pronađem učionicu. Tad iz jednog razreda izađe nastavnik, ali pre nego što sam mogla bilo šta da kažem, naredio mi je da smesta napustim školu jer je takmičenje već odavno počelo.

Tek sam nakon nekoliko minuta shvatila da neće biti lako otići odatle. Sa obe strane hodnika stajali su čiviluci prepuni kaputa i gotovo svaki od njih beše iste slezove boje kao i moj. U robnoj kući se mogao kupiti samo takav ili tamnoplavi, ali moja majka je rekla da taj nije za devojčice.

Pokušala sam da se prisetim gde sam ga ostavila, ali sam se sećala samo toga da sam se, okačivši kaput, okrenula i da su tu, tačno preda mnom, bila neka vrata. Ali vrata su bila svuda. Shvatila sam da ako izostavim delove između vrata, čak i onda će mi ostati bezbroj mogućnosti. Pogledala sam kapute izbliza. Odmah sam uočila da su neki veći, manji ili pohabaniji od mog, ali većina je još uvek izgledala potpuno isto.

Onda sam počela da ih mirišem. Tako sam uspela da eliminišem nekoliko njih koji su zaudarali na buđ, vanilin šećer, opor znoj, dim, palačinke ili mačke. Ali ni taj metod nije bio onaj pravi, jer činilo se da je većina bez mirisa. Potom počeh redom da pretražujem džepove. Prisetila sam se da je u mom džepu bila groždana mast u okrugloj beloј teglici i nešto sitnog novca. Ispostavilo se da je gotovo u svakom džepu bila ista takva groždana mast i nešto sitnog novca. Pretraživala sam sve više i više rutinski, a povratila bih se na trenutak samo onda kada bih opipala neku lepljivu masu ili ako bi mi se za prste zalepile mrvice. Počela sam da brojim do koliko sam stigla, ali to mi je delovalo još beznadežnije. Nakon pedesetog mi se pod nohtima pojavila crna linija prljavštine.

Onda sam od svega odustala. Obukla sam nasumice jedan od kaputa, ali sam nastavila i da preturam po džepovima i uzela sav sitniš i svu groždanu mast koju sam pronašla. Srce mi je sve vreme tuklo u grlu i neprestano sam gledala unatrag da li me neko možda vidi. Krenula sam tek kada sam napunila sve džepove. Čudilo me kako sam lako pronašla izlaz. Kroz kapiju sam izašla drhteći, a potom se dadoh u trk. Gomila metalnih novčića glasno je zveckala. Znala sam da ovako mogu lako da me provale, ali nisam mogla da stanem, tempo me nosio dalje. Krajikom oka sam videla da je na ulici mnogo dece. Svi su me prezrivo gledali ispod svojih kapuljača. Shvatili su šta sam uradila i krenuli da me uhvate. Tada sam već trčala koliko me noge nose. Nisam htela da gubim vreme tako što ću se osvrutati unatrag, ali znala sam da za mnom dahće više stotina njih u kaputima slezove boje.

Uzalud sam pokušavala da držim ritam, disala sam sve ubrzanije. Nakon nekog vremena udisala sam vazduh samo kroz usta i zato nisam mogla više ni da gutam, suvo trnje lepilo mi se za grlo. Srce mi je tutnjalo u glavi, kao da hoće po svaku cenu da se oslobodi odatle. Počelo je da mi se vrti u glavi, a stomakom da se razliva mučnina. Pokušavala sam što neočekivanije da menjam pravce, samo da bih zavarala svoje progonitelje. Na trenutak se sve zamračilo, poslednjim atomima snage uletoh u jedno stubište. Naslonila sam čelo na zid. I čekala da me uhvate.

Iza mog čela pulsirala je vrela staklena vuna. Usudila sam se da pogledam uokolo tek kada je bol između mojih rebara postao podnošljiv i kada sam i zatvorenih usta mogla da

udišem vazduh. Nikoga nisam videla. Sačekala sam još malo, dok mi noge nisu prestale da se tresu, i tek sam onda krenula prema izlazu. Do ćoška sam se šunjala tik uza zid kuće, zatim sam pretrčala do šimšira da me sa keja ne bi mogli videti. Svaki moj pokret, svaki moj udisaj, odbijao se od zidova pojačano. Brzo priguših dah. Ali onda nastade takva nestvarna tišina kao da su me postavili nasred zamrznutog jezera.

Onda sam ipak izašla na put. Preda mnom se nalazilo jedno isto takvo igralište kao što je bilo i pored škole, ali nigde nisam videla žute zidove. Krenula sam direktno prema pesku na igralištu. Noktima sam izdubila rupu u otvrdloj hrpi i istresla sve što sam imala po džepovima. Gomila sitnog novca i balzama za usne napuniše rupu za tren oka. Nabacala sam rukama nešto peska na rupu, kao što to rade psi. Pokušala sam da poravnam vrh, ali je ipak ostalo ispučeno kao grob.

Tada se pojavilo troje dece. Pomislih kako su me sada stvarno uhvatili, ali me oni nisu ni pogledali. Jurnuše na sferičnu penjalicu koja je stajala nasred igrališta. Čim su se popeli na nju, gvozdена konstrukcija se nagnula, potom lagano otkotrljala sa betonskog postolja. Najmanje dete upuzalo je u sredinu kugle, a drugo dvoje počeli su da ga kotrljaju. Dečak koji je bio unutra kretao se neverovatnom brzinom, sve vreme pokušavajući da se drži za metalnu cev koja je bila najudaljenija od tla. Samo što su druga dvojica kotrljala penjalicu sve većim zamahom, a povrh toga bi povremeno još i neočekivano menjali pravac. Taj koji je bio unutra počeo je da zaostaje, udario se o sferični kavez i kadikad dospevao sasvim blizu tla. U deliću sekunde je izbegao da mu gvozdена kugla zgnječi prste. Nešto je čak i vikao ostalima, ali oni su ga samo još silnije kotrljali dalje. Gotovo da sam kriknula da prestanu. Na kraju sam ipak pošla dalje laganim, ujednačenim koracima, ali sam ih usput posmatrala ispod oka. Majka je jednom rekla da se tako treba ponašati pri susretu sa psima lualicama.

Bio je već mrak kada sam stigla do jednog novog igrališta. Svuda okolo vrtložile su se senke i osećao se slatkast, zagoreo miris. U pesku na igralištu likovi umotani u marame naginjali su se nad pune kofe i lavore. Dugačkim štapovima mešali su krv. Oko betonskog stola za pingpong stajalo je nekoliko njih u glatkim, crnim, gumenim keceljama i košuljama do lakata zavrnutih rukava, preturali su po svinjskoj polutki. Taman sam htela da otrčim kada se jedan od likova iznenada okrenu, uperivši mi u oči lampu za glavu. Upita me šta ja tamo tražim, na šta bubnuh: most. Uhvatio me je za ruku i uneo mi se u lice. Upita me jesam li ja ćerka svoga oca. Opet su me oči izdale, oči moga oca koje su bile kao u haskija, po njima su me prepoznali čak i oni koji me nikad ranije nisu videli. Onaj u gumenoj kecelji nije ni sačekao odgovor, odsekao je parče svinjskog buta, uvio ga u novinski papir i tutnuo mi u ruke meso koje se još pušilo. „Kaži gospodinu doktoru da ovo šalje otac Čabike Lupesku“, reče i pokaza galantnim pokretom prema obližnjoj ulici na čijem su se kraju mogla videti poznata svetla mosta.

*(Sa mađarskog prevela **Angela Pataki**)*